

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1945 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvaltningen av Södertälje kanal m. m.

(4:e avd.)

I propositionen nr 56 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 9 februari 1945, föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att förvaltningen av Södertälje kanal skall från och med den 1 juli 1945 överflyttas från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, *dels* fastställa framlagt förslag till personalförteckning för Södertälje kanalverk, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1945/46, *dels ock* besluta inrättande från och med den 1 juli 1945 av en särskild fond, benämnd Fonden för Södertälje kanalverk, för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunderna.

Enligt vad 1939 års lagtima riksdag vid behandling av frågan om vattenfallsstyrelsens omorganisation i princip beslutat, skall förvaltningen av Södertälje kanal överflyttas från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, efter samråd med *riksräkenskapsverket*, i utlåtande den 26 juni 1944 framlagt ett utformat förslag i förevarande ämne, om vilket förslag enighet vunnits mellan ämbetsverken. Enligt förslaget skulle förvaltningsöverlåtelsen äga rum den 1 juli 1945 och en ny, under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående kapitalfond inrättas för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal, vilka nu äro bokförda å statens vattenfallsverks fond. Redovisningen å nämnda nya fond skulle utökas till att omfatta jämväl Falsterbokanalen, Vaddö kanal och Åkers kanal.

Vattenfallsstyrelsen har avgivit utlåtande i ärendet den 31 augusti 1944.

Departementschefen har till en början, beträffande förslaget om utökning av den nya fonden till att omfatta jämväl Falsterbokanalen, Vaddö kanal och Åkers kanal, anfört följande.

När det gäller att taga standpunkt till frågan om en sådan utökning av den i princip beslutade redovisningen å en särskild kanalfond, må erinras om att den ojämförligt största och i trafikhänseende mest betydelsefulla av de till redovisning ifrågasatta ytterligare kanalerna, nämligen Falsterbokanalen, anlagts under det pågående kriget för tillgodoseende av de särskilda krav, som på grund av krigsförhållandena uppstått för handelssjöfartens vidkommande.

Det är för närvarande icke möjligt att bedöma, om eller i vilken utsträckning kanalen kan komma att utnyttjas av sjöfarten under fredsförhållanden, ett spörsmål som är avhängigt bland annat av den taxepolitik, vilken kan komma att föras. Jag anser mig därför icke nu kunna laga ståndpunkt till frågan om Falsterbokanalens ställning i redovisningshänseende. Vid sådant förhållande synas tillräckliga skäl ej föreligga att nu upptaga vare sig Vaddö eller Åkers kanaler till redovisning å kapitalfonden. Frågan om kapitalredovisning beträffande nu nämnda farleder torde framdeles få upptagas till förnyat övervägande, därest anledning därtill skulle förekomma.

Departementschefen har vidare anfört bland annat följande.

Den i princip beslutade överflyttningen av Södertälje kanal till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning bör däremot nu bringas i verkställighet. Jag vill i detta avseende — bland annat under hänsynstagande till att den i samband med vattenfallsstyrelsens omorganisation till övergångsstat överförda chefen för styrelsens förutvarande kanal- och fastighetsbyrå torde komma att avgå ur tjänst före utgången av nästkommande budgetår — förorda, att överflyttningen kommer till stånd vid den av ämbetsverken föreslagna tidpunkten eller den 1 juli 1945. För detta ändamål bör i enlighet med ämbetsverkens förslag inrättas en kapitalfond för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal. Fonden torde lämpligen kunna benämnas Fonden för Södertälje kanalverk.

Av den föregående redogörelsen framgår, att det torde kunna förutsättas, att rörelsen vid Södertälje kanal kommer att lämna överskott, så snart krisförhållandenas inverkan på kanalens ekonomi övervunnits. Fonden för Södertälje kanalverk torde därför normalt sett få karaktären av en överskottsfond. Överskottet bör tillföras den å riksstatens inkomstsida uppförda inkomstiteln Diverse kapitalfonder, varifrån också det underskott, som sannolikt kan väntas uppstå under den första tiden efter fondens tillkomst, bör täckas. Det lär ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa inkomst- och utgiftsstat för fonden.

Vad angår frågan om avgränsningen av de utgifter, vilka böra upptagas å fondens stat, anser jag i likhet med ämbetsverken, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens egna kostnader för förvaltningen av kanalen i enlighet med nu tillämpade budgetprinciper böra bestridas från styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Jag tillstyrker även, att kostnaderna för pensionering av kanalverkets befattningshavare få utgå från vederbörliga anslag under pensionsväsendets huvudtitel. Övergångsvis bör dock därvid göras den modifikation, att vattenfallsverket även efter kanalförvaltningens överflyttning den 1 juli 1945 får bära pensionskostnaderna beträffande sådana anställningshavare eller efterlevande, som tillträtt pension före nämnda tidpunkt.

Under framhållande att gränsen mellan underhållskostnader i egentlig mening och kostnader för mindre ersättnings- och förnyelsearbeten är synnerligen flytande och svårbestämd hava ämbetsverken förordnat, att även sistnämnda slag av kostnader skola belasta fondens inkomst- och utgiftsstat samt å densamma redovisas sammanslagna med övriga underhållskostnader. Häremot har jag intet att erinra.

Årsavskrivningen för Södertälje kanal torde på sätt ämbetsverken föreslagit från och med nästkommande budgetår böra fördelas med lika belopp på varje år av kanalens beräknade återstående livslängd.

Överförandet av Södertälje kanals förvaltning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör föranleda, att en särskild personalförteckning av den lydelse, som ämbetsverken föreslagit, fastställs för Södertälje kanalverk. Härutinnan erfordras riksdagen medverkan.

I enlighet med vad ämbetsverken förordnat torde frågan om eventuell uppflyttning i lönegrad av befattningen som kanalinspektör vid Södertälje kanalverk icke böra avgöras, förrän väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhållit möjlighet att på grundval av närmare erfarenhet uttala sig i detta hänseende. Personalförteckningen skulle sålunda komma att oförändrat upptaga de tjänster, vilka nu för kanalverkets drift äro uppförda å statens vattenfallsverks personalförteckning.

Vidkommande frågan om sättet för täckande av de kostnader, som kunna uppkomma till följd av skador å kanalanläggningarna, anser jag mig icke böra biträda det av ämbetsverken framlagda förslaget om anvisande för detta ändamål av ett särskilt investeringsanslag. Därest mera betydande skador skulle inträffa, torde härav föranledda kostnader kunna utgå av medel, vilka stå till Kungl. Maj:ts förfogande för mötande av oförutsedda utgifter.

I syfte att ernå en enklare och mera rationell redovisning beträffande statens å kapitalfonden icke uppförda farleder samt beträffande statliga fiskehamnar torde samtliga inkomster och utgifter för såväl Vaddö kanal som fiskehamnarna böra, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, från och med nästkommande budgetår redovisas under det å riksstatens sjätte huvudtitel uppförda förslagsanslaget Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.

Utskottet.

Vid 1939 års omorganisation av vattenfallsstyrelsen blev i samband med indragning av styrelsens dittillsvarande kanal- och fastighetsbyrå i princip beslutat, att förvaltningen av Södertälje kanal skulle överflyttas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Med hänsyn särskilt till att sistnämnda styrelse för närvarande redan handhar skötseln av Falsterbokanalerna och vissa andra liknande anläggningar synes en sådan överflyttning få betraktas som en organisatoriskt rationell åtgärd. På skäl, som anförts av departementschefen, synes överflyttningen böra ske den 1 juli 1945. Med tillstyrkande jämväl i övrigt av vad i förevarande proposition föreslagits hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta, att förvaltningen av Södertälje kanal skall från och med den 1 juli 1945 överflyttas från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen;

b) fastställa följande personalförteckning för Södertälje kanalverk, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Personalförteckning för Södertälje kanalverk.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 kanalinspektör	A 21
1 bokhållare	A 17
1 förste kontorist	A 10
1 förste reparatör	A 10
1 slussmästare	A 10
1 kontorist	A 8
2 maskinister	A 8

Befattning	Lönegrad
1 reparatör	A 8
1 reparatör	A 7
5 vakter	A 5;

c) besluta inrättande från och med den 1 juli 1945 av en särskild fond, benämnd Fonden för Södertälje kanalverk, för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 9 februari 1945 angivna grunderna.

Stockholm den 9 mars 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 38.
